

POLSKIE CENTRUM AKREDYTACJI

AKREDYTACJA WERYFIKATORÓW ŚRODOWISKOWYCH EMAS DAVE-01

*Projekt nr 3 Wydania 2
Warszawa, 15.09.2017 r.*

Spis treści:

1	Wprowadzenie	3
2	Wymagania akredytacyjne i warunki akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS3	
3	Wytyczne do stosowania wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17021-1	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
		Nie zdefiniowano zakładki.
3.1	Umowa o certyfikację	4
3.2	Odpowiedzialność za decyzje certyfikacyjne	5
3.3	Wymagania dotyczące zasobów	5
3.4	Dokumenty certyfikacyjne.....	6
3.5	Wniosek	6
3.6	Program auditów	6
3.7	Ustalanie czasu auditu	6
3.8	Wybór oddziałów	6
3.9	Wybór i powołanie zespołu audytującego.....	6
3.10	Pierwszy etap.....	6
3.11	Drugi etap.....	6
3.12	Raport z auditu.....	6
3.13	Działania w nadzorze	6
3.14	Ponowna certyfikacja	7
3.15	Audity z krótkim terminem powiadamiania.....	7
3.16	Zawieszanie, cofanie lub ograniczanie zakresu certyfikacji	7
3.17	Odwołania	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3.18	Skargi.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4	Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS	7
4.1	Certyfikat i zakres akredytacji.....	7
4.2	Zasady prowadzenia ocen weryfikatorów środowiskowych EMAS w procesach akredytacji i nadzoru.....	7
4.2.1	Proces akredytacji.....	7
4.2.2	Nadzór planowy i ponowna ocena.....	8
4.2.3	Zmiany zakresu akredytacji	9
4.2.4	Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania zakresu akredytacji.....	10
5	Nadzór nad weryfikatorami zagranicznymi	10
6	Wymiana informacji	10
7	Postanowienia końcowe	11
8	Dokumenty związane	11
9	Załączniki	11

1 Wprowadzenie

Niniejszy dokument został opracowany w celu harmonizacji podejścia do akredytacji jednostek oceniających zgodność prowadzących weryfikację zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylającym rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz. Urz. UE L. 342 z 22.12.2009, str. 1), zwanym dalej rozporządzeniem EMAS.

Jednostka oceniająca zgodność, określona w rozporządzeniu (WE) nr 765/2008, która uzyskała akredytację zgodnie z przepisami rozporządzenia EMAS w niniejszym dokumencie zwana jest „weryfikatorem środowiskowym EMAS”.

Akredytacja weryfikatorów środowiskowych EMAS ma charakter obligatoryjny z mocy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz.U. 2011 nr 178 poz. 1060).

Polskie Centrum Akredytacji podczas prowadzenia ocen weryfikatorów środowiskowych EMAS postępuje zgodnie z ogólnymi zasadami podanymi w dokumencie DA-01 *Opis systemu akredytacji* oraz zasadami określonymi poniżej.

Tekst niniejszego dokumentu został opracowany w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska oraz we współpracy z Specjalistycznym Komitetem Technicznym ds. Środowiska.

2 Wymagania akredytacyjne i warunki akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS

Weryfikator środowiskowy EMAS powinien spełniać wymagania akredytacyjne podane w:

- normie **PN-EN ISO/IEC 17021-1** *Ocena zgodności - Wymagania dla jednostek prowadzących audit i certyfikację systemów zarządzania - Część 1: Wymagania;*
- rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS), uchylającym rozporządzenie (WE) nr 761/2001 oraz decyzje Komisji 2001/681/WE i 2006/193/WE (Dz. Urz. UE L. 342 z 22.12.2009, str. 1), zwanym dalej rozporządzeniem EMAS – **zwanym dalej rozporządzeniem EMAS.**

Ponadto w akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS mają zastosowanie:

- **rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1505 z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające załączniki I, II i III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS),**
- **decyzja Komisji (UE) 2016/1621 z dnia 7 września 2016 r. w sprawie przyjęcia wytycznych dotyczących powiadamiania jednostek akredytujących i jednostek licencjonujących przez weryfikatorów środowiskowych działających w państwie członkowskim innym niż państwo, w którym wydano akredytację lub licencję na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009,**
- **decyzja Komisji 2013/131/UE z dnia 4 marca 2013 r. ustanawiająca przewodnik użytkownika, w którym określa się działania konieczne do uczestnictwa w EMAS, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS),**
- **decyzja Komisji 2011/832/UE z dnia 7 grudnia 2011 r. w sprawie przewodnika dotyczącego rejestracji zbiorowej w UE, rejestracji w państwach trzecich oraz rejestracji globalnej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)**

nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS),

- sektorowe dokumenty referencyjne opracowane przez Komisję na mocy artykułu 46 rozporządzenia EMAS,

oraz warunki właściwe dla akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS, w tym polityki PCA i obowiązkowe dokumenty IAF w szczególności:

- PKN ISO/IEC TS 17021-2 *Ocena zgodności - Wymagania dla jednostek prowadzących audit i certyfikację systemów zarządzania - Część 2: Wymagania dotyczące kompetencji do auditowania i certyfikacji systemów zarządzania środowiskowego*,
- IAF MD 5 Dokument obowiązkowy IAF dotyczący ustalania czasu trwania auditów QMS i EMS,
- niniejszy dokument DAVE-01, przy czym słów „powinien; należy” użyto do wskazania tych postanowień, które są obowiązkowe. Słów „zaleca się” użyto w niniejszym dokumencie do wskazania uznanych sposobów spełnienia wymagań normy. Weryfikator środowiskowy EMAS może spełniać te wymagania w inny, równoważny sposób, jeżeli potrafi to wykazać w ramach procesu akredytacji/nadzoru przeprowadzanego przez Polskie Centrum Akredytacji.

Dodatkowo w przypadku ubiegania się o akredytację weryfikator środowiskowy EMAS powinien spełniać warunki przyjęte w deklaracji zawartej we wniosku o akredytację (FA-01), a po udzieleniu akredytacji warunki wynikające z zawartego z PCA *Kontraktu*.

3 Specyficzne wymagania programu

Poniżej zamieszczono wytyczne do wymagań wybranych punktów normy **PN-EN ISO/IEC 17021-1**. Dla ułatwienia zastosowano następujący system identyfikacji wytycznych:

W.X.Y.Z, gdzie: X.Y.Z oznacza numer punktu normy **PN-EN ISO/IEC 17021-1**.

W odniesieniu do tekstu normy **PN-EN ISO/IEC 17021-1** mają zastosowanie poniższe ogólne warunki:

- pojęcie **audit certyfikacyjny** (definicja 3.4 z normy **PN-EN ISO/IEC 17021-1**), w rozumieniu niniejszego dokumentu to **weryfikacja**, zgodnie z art. 2, pkt 24 i walidacja, zgodnie z art. 2 ust. 25 rozporządzenia EMAS. **Walidacja** zgodnie z art. 2, pkt 25 jest czynnością dodatkową w stosunku do wymagań powyższej normy, którą weryfikator środowiskowy EMAS musi uwzględnić w procesie wydawania oświadczenia weryfikacyjnego. Natomiast decyzja o zarejestrowaniu oraz wpisie do rejestru organizacji w systemie EMAS, zgodnie z art. 11 rozporządzenia EMAS należy do kompetencji organu właściwego w danym państwie członkowskim (Competent Body - **CB**). Wpis dokonywany jest m.in. na podstawie weryfikacji i walidacji przeprowadzonej przez weryfikatora środowiskowego EMAS,
- pojęcie **jednostka certyfikująca**, w rozumieniu niniejszego dokumentu, jest to **weryfikator środowiskowy EMAS**,
- pojęcie **audit** jest równoważne z pojęciem **audit**.

3.1 Umowa o certyfikację

W.5.1.2 Umowa, o której mowa w art. 25 ust. 1 rozporządzenia EMAS, określająca warunki przeprowadzenia weryfikacji i walidacji, winna uwzględniać fakt, że weryfikator środowiskowy EMAS zobowiązany jest do powiadomienia jednostki akredytującej w państwie członkowskim, w którym będzie prowadzona weryfikacja, o dacie i miejscu przeprowadzenia weryfikacji przynajmniej 4 tygodnie przed każdą weryfikacją lub w przypadku weryfikacji i walidacji w państwach trzecich – przynajmniej 6 tygodni.

3.2 Odpowiedzialność za decyzje certyfikacyjne

W.5.1.3 W odniesieniu do rozporządzenia EMAS, odpowiedzialność za decyzje w sprawie certyfikacji jest odpowiedzialnością za wydanie oświadczenia zgodnie z art. 25 ust. 9.

3.3 Wymagania dotyczące zasobów

W.7 Weryfikator środowiskowy EMAS jest zobowiązany do określenia kryteriów kompetencyjnych dla personelu w odniesieniu do rodzajów działalności identyfikowanej kodem Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2.

Weryfikator środowiskowy EMAS, akredytowany lub ubiegający się o akredytację, powinien posiadać kompetentny personel do prowadzenia weryfikacji i walidacji w odniesieniu do rodzajów działalności identyfikowanej kodem Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2. Weryfikator środowiskowy powinien być związany z ww. personelem umowami regulującymi długoterminowe zobowiązania stron.

Weryfikator środowiskowy prowadzący działalność weryfikacyjną w krajach trzecich powinien spełniać wymagania rozdziału V, art. 22 rozporządzenia EMAS.

Personel jednostki do prowadzenia weryfikacji i walidacji powinien spełniać wymagania wynikające z rozporządzenia EMAS (art. 20, ust. 2 i 3 oraz art. 22 ust. 2), jak również, posiadać co najmniej:

- 1) wykształcenie wyższe II-go stopnia techniczne lub prawnicze lub ekonomiczne lub przyrodnicze lub w zakresie ochrony środowiska; albo wyższe w innym zakresie, uzupełnione odpowiednim studium podyplomowym (w zakresie prawa, ochrony środowiska, technicznym);
- 2) 4 lata doświadczenia zawodowego na stanowisku związanym z problematyką ochrony środowiska, w tym 2 lata dla każdego z rodzajów działalności, której dotyczy zakres akredytacji, identyfikowanej kodem Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2;
- 3) 3 lata praktycznych doświadczeń w zakresie wdrażania lub utrzymania systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z normą PN-EN ISO 14001;
- 4) udokumentowane, przeprowadzone pod nadzorem audytora wiodącego, audyty systemów zarządzania środowiskowego w wymiarze co najmniej 20 osobodni, w tym 6 osobodni w organizacjach posiadających rejestrację w EMAS;
- 5) dowody na ukończone w przeciągu ostatnich 18 miesięcy szkolenia (**licząc od daty złożenia wniosku o akredytację**), w tym
  - a. 16 godzinnego z zakresu wymienionego w art. 20 ust. 2 podpunkt a), b), c), e), h), i), j) rozporządzenia EMAS,
  - b. 10 godzinnego z zakresu wymienionego w art. 20 ust. 2 podpunkt d) rozporządzenia EMAS, z uwzględnieniem środowiskowych wymagań prawnych.

Wymagane jest, aby szkolenia o których mowa w punkcie 5 a), odbywały się wg programu zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw środowiska oraz aby kończyły się egzaminem.

Dla celów wykazania realizacji art. 20 ust. 3 rozporządzenia EMAS personel, **który prowadzi weryfikacje i walidacje EMAS, musi w cyklu 2-letnim (licząc od daty szkolenia wymienionego w punkcie 5 a) wykazać się ukończeniem szkolenia o tematyce wynikającej ze zmian rozporządzenia EMAS i dokumentów z niego wynikających oraz szkolenia, o którym mowa w podpunkcie 5 b).**

Personel wyznaczony do prowadzenia weryfikacji i walidacji prowadzi je w zakresie, w którym wykazał wymagany poziom kompetencji, uwzględniający wymagania podane w niniejszym dokumencie.

Kompetencje auditorów środowiskowych, wyznaczonych do zespołów o których mowa w punkcie 3.9 niniejszego dokumentu, weryfikator środowiskowy EMAS ocenia z uwzględnieniem specyfikacji PKN ISO/IEC TS 17021-2.

3.4 Dokumenty certyfikacyjne

W.8.2.2 Treść punktu zastępuje się wymaganiami art. 25 ust. 9 rozporządzenia EMAS.

3.5 Wniosek

W.9.1.1 Weryfikator środowiskowy jest zobowiązany upewnić się, że wnioskującemu są znane wymagania rozporządzenia EMAS, włącznie z procedurą rejestracji organizacji. Niezbędne informacje wymagane do dostarczenia przez organizację, wraz z wnioskiem, są określone w art. 25 ust. 5 rozporządzenia EMAS. Do wniosku powinna być również dołączona zgoda na spełnienie wymagań, o których mowa w art. 23 ust. 6 rozporządzenia EMAS.

3.6 Program auditów

W.9.1.3 Częstotliwość weryfikacji i walidacji określa art.19, w powiązaniu z art.6, ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 1 rozporządzenia EMAS oraz **decyzja Komisji 2013/131/UE z dnia 4 marca 2013 r.**

3.7 Ustalanie czasu auditu

W.9.1.4 Procedury ustalania czasu trwania weryfikacji i walidacji, winny uwzględnić potrzebę zapewnienia dodatkowego czasu w porównaniu do czasu trwania auditów prowadzonych według normy PN-EN ISO 14001 (zgodnie z IAF MD 5), tak aby uwzględnić weryfikację dodatkowych wymagań rozporządzenia EMAS odnośnie systemu zarządzania środowiskowego i walidację deklaracji środowiskowej.

3.8 Wybór oddziałów

W.9.1.5 W przypadku organizacji, która w związku z posiadaniem kilku obiektów, prowadzących taką samą działalność, składa wniosek o rejestrację zbiorową, zastosowanie mają zapisy punktu 2.4.2 decyzji Komisji 2013/131/UE z dnia 4 marca 2013 r.

3.9 Wybór i powołanie zespołu auditującego

W.9.2.2 W przypadku formułowania zespołów do przeprowadzenia weryfikacji i walidacji, w jego skład zawsze musi wchodzić personel do prowadzenia weryfikacji i walidacji, spełniający wymagania podane w punkcie 3.3 niniejszego dokumentu. Może on być wspierany przez **inną osobę o potwierdzonych kompetencjach** audytora systemu zarządzania środowiskowego wg PN-EN ISO 14001, w zakresie działalności gospodarczej identyfikowanej kodem Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2, właściwej dla weryfikowanej działalności.

3.10 Pierwszy etap

W.9.3.1.2 W trakcie 1. etapu auditu, weryfikator środowiskowy jest również zobowiązany przeprowadzić wstępną ocenę projektu deklaracji środowiskowej i przedstawić opinię o potrzebie wprowadzenia poprawek lub korekty.

3.11 Drugi etap

W.9.3.1.3 W trakcie 2. etapu auditu weryfikator środowiskowy, jest zobowiązany przeprowadzić audit systemu zarządzania środowiskowego z uwzględnieniem wymagań, o których mowa w załączniku II rozporządzenia EMAS oraz dokonać szczegółowej oceny projektu deklaracji środowiskowej i przedstawić opinię o potrzebie **wprowadzenia** poprawek lub korekt(-y).

3.12 Raport z auditu

W.9.4.8 Wymagania dotyczące raportu z weryfikacji przeznaczonego dla organizacji określa art. 25 ust. 6 i 7 rozporządzenia EMAS.

3.13 Działania w nadzorze

W.9.6.2 Weryfikator środowiskowy realizuje działania w nadzorze w zakresie określonym art. 18 ust. 7 rozporządzenia EMAS oraz **w decyzji Komisji 2013/131/UE z dnia 4 marca 2013 r.**

3.14 Ponowna certyfikacja

W.9.6.3 Weryfikacja przeprowadzana dla celów odnowienia rejestracji obejmuje działania określone, art. 18 ust. 6 rozporządzenia EMAS oraz w decyzji Komisji 2013/131/UE z dnia 4 marca 2013 r.

3.15 Audyty z krótkim terminem powiadamiania

W.9.6.4.2 Zastosowanie mają wyłącznie wymagania właściwe dla rozporządzenia EMAS.

3.16 Zawieszanie, cofanie lub ograniczanie zakresu certyfikacji

W.9.6.5 Zastosowanie mają wyłącznie wymagania właściwe dla rozporządzenia EMAS.

4 Szczegółowe zasady udzielania i utrzymywania akredytacji weryfikatorów środowiskowych EMAS

4.1 Certyfikat i zakres akredytacji

Certyfikat akredytacji weryfikatora środowiskowego odnosi się do normy **PN-EN ISO/IEC 17021-1** oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Zakres akredytacji wskazuje zarówno rozporządzenie EMAS jak również rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1505 z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające załączniki I, II i III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ek zarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Zakres akredytacji określa się zgodnie z kodami Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2 określonej w rozporządzeniu (WE) nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2 i zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3037/90 oraz niektóre rozporządzenia WE w sprawie określonych dziedzin statystycznych (Dz. Urz. UE L 393 z 30.12.2006 r., str. 1, z późn. zm.) oraz Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) 2007, określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. 2007, Nr 251, poz.1885, z późn. zm.).

W zakresie akredytacji identyfikowane są również lokalizacje, w których weryfikator środowiskowy EMAS **prowadzi działalność kluczową**.

4.2 Zasady prowadzenia ocen weryfikatorów środowiskowych EMAS w procesach akredytacji i nadzoru

4.2.1 Proces akredytacji

Ocena weryfikatora środowiskowego EMAS w procesie akredytacji polega na przeglądzie dokumentacji i ocenie kompetencji na podstawie przeprowadzonej oceny w siedzibie.

W procesach akredytacji PCA ocenia na miejscu system zarządzania weryfikatora środowiskowego EMAS oraz jego kompetencje do prowadzenia działalności weryfikacyjnej.

Weryfikator środowiskowy EMAS przed złożeniem wniosku powinien przeprowadzić przegląd dokumentacji wdrożonego systemu zarządzania na zgodność z wymaganiami akredytacyjnymi i przedstawić jego wynik na formularzu FAVE-02 składanym do PCA wraz z wnioskiem (FA-01). **Do wniosku o akredytację należy dołączyć wykazanie posiadania personelu spełniającego wymagania zawarte w punkcie 3.3 niniejszego dokumentu (formularz FAVE-06).**

Ponadto weryfikator środowiskowy EMAS przeprowadza audit wewnętrzny i przegląd wdrożonego systemu zarządzania na zgodność z wymaganiami akredytacyjnymi.

Na ocenę weryfikatora środowiskowego EMAS ubiegającego się o akredytację składają się następujące elementy:

- **przegląd dokumentacji** weryfikatora środowiskowego EMAS;
- **ocena na miejscu** tj. w siedzibie weryfikatora środowiskowego EMAS i we wszystkich jego lokalizacjach, w których prowadzona jest kluczowa działalność.

Kluczowe działalności obejmują: formułowanie i zatwierdzanie polityki, rozwój i zatwierdzanie procesów lub procedur, ocenę początkową kompetencji oraz zatwierdzanie personelu i podwykonawców, nadzór nad procesami monitorowania kompetencji personelu i podwykonawców, przegląd wniosku, decyzje dotyczące weryfikacji, w tym przegląd techniczny zadań związanych z weryfikacją, planowanie działań weryfikacyjnych, niezależny przegląd lub decyzje.

Ocena obejmuje m.in. analizę kwalifikacji całego personelu wykazanego przez weryfikatora EMAS jako spełniającego wymagania punktu 3.3 niniejszego dokumentu oraz reprezentatywną próbkę auditorów systemu zarządzania środowiskowego wg PN-EN ISO 14001, o których mowa w punkcie 3.9.

PCA w odniesieniu do weryfikatorów środowiskowych EMAS udziela akredytacji warunkowej. Przed pierwszym wydaniem przez weryfikatora dokumentów zawierających powołanie na akredytację, PCA przeprowadza obserwacje reprezentatywnej próbki zakresu akredytacji oraz reprezentatywnej próbki personelu weryfikatora środowiskowego EMAS. W związku z tym PCA obserwuje działania weryfikatora środowiskowego EMAS u jego klienta w każdym z klastrów zdefiniowanych w załączniku nr 1. Pozytywny wynik obserwacji jest warunkiem utrzymania akredytacji i umożliwia weryfikatorowi środowiskowemu EMAS wydanie dokumentów z powołaniem się na status akredytowanego weryfikatora środowiskowego EMAS.

Jeżeli w trakcie obserwacji zostaną stwierdzone niezgodności wskazujące na poważne naruszenie wymagań akredytacyjnych, wówczas weryfikator środowiskowego EMAS przed wydaniem oświadczenia weryfikacyjnego zawierającego **powołanie na akredytację**, jest zobowiązany do podjęcia korekcji/działań korygujących w trybie natychmiastowym oraz do bezzwłocznego poinformowania PCA o ich realizacji. Jeżeli to konieczne, ocena podjętych działań prowadzona będzie przez PCA również w formie obserwacji. Pozytywna ocena wykonania korekcji/działań korygujących jest warunkiem utrzymania akredytacji.

Podczas prowadzenia obserwacji weryfikator środowiskowego EMAS udostępnia PCA wszystkie dokumenty dostępne dla zespołu weryfikacyjnego, a przynajmniej: wniosek, zapisy z przeglądu wniosku, plan weryfikacji, projekt deklaracji środowiskowej organizacji, zapisy dotyczące personelu zaangażowanego w weryfikację.

4.2.2 Nadzór planowy i ponowna ocena

W nadzorze planowym i w trakcie ponownej oceny PCA potwierdza kompetencje do prowadzenia działalności weryfikacyjnej poprzez ocenę w siedzibie i obserwacje weryfikacji prowadzonych przez weryfikatora środowiskowego EMAS u jego klienta.

W nadzorze planowym oraz przy ponownej ocenie w przypadku weryfikatora środowiskowego EMAS prowadzącego działalność kluczową w różnych lokalizacjach, PCA prowadzi każdą ocenę w siedzibie oraz na próbkę w wybranych lokalizacjach. Lokalizacje wybiera się losowo w ten sposób, żeby w trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną:

- liczba ocenianych za każdym razem lokalizacji była możliwie taka sama;
- zostały ocenione wszystkie lokalizacje;
- **przeprowadzono obserwacje działalności weryfikatora środowiskowego EMAS prowadzonej w ramach każdej lokalizacji (jeżeli ma to zastosowanie).**

Weryfikator środowiskowy EMAS powinien na bieżąco aktualizować wykazy:

- osób spełniających wymagania podane w punkcie 3.3 z identyfikacją nazwy i numeru kodu NACE do których uznane zostały za kompetentne,
- przeprowadzonych weryfikacji i walidacji EMAS z podaniem nazwy organizacji, zespołu powołanego do weryfikacji i kraju prowadzenia weryfikacji i walidacji EMAS.

Weryfikator środowiskowy EMAS powinien przekazać do PCA ww. wykazy na 2 miesiące przed planowaną oceną oraz na każde żądanie PCA.

Oceny w nadzorze obejmują m.in. analizę kwalifikacji reprezentatywnej próbki personelu wykazanego przez weryfikatora EMAS jako spełniającego wymagania punktu 3.3 niniejszego dokumentu oraz auditorów systemu zarządzania środowiskowego wg PN-EN ISO 14001, o których mowa w punkcie 3.9.

Dla każdego weryfikatora środowiskowego EMAS, opracowywany jest program obserwacji, który w trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, pozwoli na przeprowadzenie obserwacji reprezentatywnej próbki personelu weryfikatora środowiskowego EMAS.

W trakcie całego cyklu akredytacji, włącznie z ponowną oceną, PCA prowadzi w ramach każdego klastra objętego zakresem akredytacji, co najmniej jedną obserwację weryfikacji i walidacji EMAS prowadzonej przez weryfikatora środowiskowego EMAS wybierając, w miarę możliwości, za każdym razem inną osobę prowadzącą weryfikację i walidację. Podział działalności na klastry został zdefiniowany w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Obserwacje prowadzone są nie rzadziej niż raz na dwa lata i mogą dotyczyć części weryfikacji. Wybierane są, w miarę możliwości, weryfikacje i walidacje EMAS prowadzone w sektorach o szczególnym zagrożeniu. Za sektory o szczególnym zagrożeniu PCA uznaje działalności identyfikowane kodami NACE: 05, 06, 07, 08, 09, 20, 21, 24.46, 41, 42, 43, 37, 38.1, 38.2, 39, 75, 86, 87, 88.

W przypadku, gdy weryfikator środowiskowy przeprowadził nie więcej niż 2 weryfikacje/walidacje w roku kalendarzowym, obserwacje ustalane są indywidualnie (**jednak nie mniej niż jedna obserwacja w danym cyklu akredytacji**).

W trakcie każdej oceny w procesie nadzoru prowadzona jest ocena realizacji przez weryfikatora środowiskowego EMAS wymagań art. 23 ust. 2 i 3 oraz w stosownych przypadkach art. 24 ust.1 rozporządzenia EMAS.

W przypadku, gdy weryfikator środowiskowy EMAS prowadzi działalność weryfikacyjną poza granicami Polski, PCA stosuje zasady i wymagania podane w dokumencie DA-07.

4.2.3 Zmiany zakresu akredytacji

Rozszerzenie zakresu akredytacji weryfikatora środowiskowego EMAS o inne rodzaje działalności, identyfikowane kodem Klasyfikacji działalności gospodarczej NACE rev. 2, **następują** po przedstawieniu przez niego dowodów na posiadanie personelu kompetentnego w zakresie wnioskowanego rozszerzenia akredytacji. **Do wniosku o rozszerzenie zakresu akredytacji należy dołączyć wykazanie posiadania personelu spełniającego wymagania zawarte w punkcie 3.3 niniejszego dokumentu w zakresie wnioskowanego rozszerzenia (formularz FAVE-06)**. Ocena dla celów rozszerzenia jest prowadzona w formie przeglądu dokumentacji lub oceny na miejscu. Tak jak w przypadku procesu akredytacji, PCA warunkowo rozszerza zakres akredytacji. Dalsze postępowanie łącznie z obserwacjami prowadzone jest według zasad podanych w punkcie 4.2.1 *Proces akredytacji*. W przypadku, gdy rozszerzenie dotyczy rodzaju działań w klastrze, w którym weryfikator środowiskowy EMAS posiada już akredytację, możliwe jest przeprowadzenie przeglądu dokumentacji z przeprowadzonego procesu weryfikacji. W przypadku rozszerzenia o rodzaj działania w klastrze, w którym weryfikator środowiskowy EMAS nie posiada akredytacji, PCA prowadzi obserwację.

4.2.4 Szczegółowe warunki zawieszania, cofania lub ograniczania zakresu akredytacji

Ograniczenie zakresu akredytacji oraz zawieszenie i cofnięcie akredytacji weryfikatorowi środowiskowego EMAS odbywa się na zasadach określonych w dokumencie DA-01.

Weryfikator środowiskowego EMAS powinien zademonstrować kompetencje we wszystkich zakresach udzielonej mu akredytacji. W przypadku, gdy w danym cyklu akredytacji weryfikator środowiskowy EMAS nie przeprowadził żadnej weryfikacji dla którejś z części zakresu i jako akredytowana jednostka certyfikująca systemy zarządzania nie nadzorował w tych sektorach żadnej certyfikacji w programie EMS (PN-EN ISO 14001), akredytacja zostaje **zawieszona** z końcem tego cyklu akredytacji w zakresie tych działalności.

Uwzględnianie uwag zainteresowanych stron w rozumieniu wymagań art. 28 ust. 6 oraz prowadzenie konsultacji z zainteresowanymi stronami wg art. 29 ust. 1 rozporządzenia EMAS prowadzone jest poprzez włączenie w proces decyzyjny PCA opinii Specjalistycznego Komitetu Technicznego ds. Środowiskowego, a w dalszej kolejności z wykorzystaniem zasad postępowania z odwołaniami i skargami opisanymi w dokumencie DA-01. **PCA informuje weryfikatora środowiskowego EMAS o przyczynach podjętych działań oraz w stosownych przypadkach o przebiegu dyskusji z odpowiednimi organami egzekwowania prawa.**

5 Nadzór nad zagranicznymi weryfikatorami środowiskowymi EMAS

Zgodnie z art. 24 rozporządzenia EMAS weryfikatorzy środowiskowi EMAS akredytowani lub licencjonowani w jednym z państw członkowskich UE, mogą prowadzić weryfikacje i walidacje na terenie wszystkich państw członkowskich. Nadzór nad działalnością tych weryfikatorów w danym państwie sprawuje lokalna jednostka akredytująca.

PCA sprawuje **nadzór nad czynnościami weryfikacyjnymi i walidacyjnymi prowadzonymi w Polsce przez weryfikatora środowiskowego EMAS akredytowanego lub licencjonowanego w innym państwie członkowskim, zwanym dalej zagranicznym weryfikatorem środowiskowym EMAS, w formie wynikającej z rozporządzenia EMAS. W przypadku kilkukrotnego prowadzenia czynności weryfikacyjnych i walidacyjnych przez zagranicznego weryfikatora środowiskowego EMAS, PCA prowadzi nadzór w odstępach czasu nieprzekraczających 24 miesięcy.**

PCA zastrzega sobie prawo do obserwowania pierwszej weryfikacji prowadzonej przez każdego zagranicznego weryfikatora środowiskowego EMAS. W przypadku następnych weryfikacji prowadzonych przez tego samego weryfikatora, PCA może skorzystać również z innych środków nadzoru, takich jak przegląd dokumentacji wymieniony na formularzu FAVE-04, raportów z weryfikacji **lub** zwalidowanych przez weryfikatora deklaracji środowiskowych. **W przypadku, gdy weryfikator zagraniczny przeprowadził nie więcej niż 1 weryfikację/walidację w roku kalendarzowym, obserwacje ustalane są indywidualnie (jednak nie mniej niż jedna obserwacja na 4 lata).**

Podczas prowadzenia obserwacji, weryfikator środowiskowy EMAS udostępnia PCA wszystkie dokumenty dostępne dla zespołu weryfikacyjnego, a przynajmniej: wniosek, zapisy z przeglądu wniosku, plan weryfikacji, projekt deklaracji środowiskowej organizacji, zapisy dotyczące personelu zaangażowanego w weryfikację.

Opłata za czynności PCA jest kalkulowana zgodnie z zasadami wynikającymi z cennika DA-04.

6 Wymiana informacji

Zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia EMAS, akredytowany przez PCA weryfikator środowiskowy EMAS jest zobowiązany do powiadamiania PCA o każdej prowadzonej weryfikacji przynajmniej cztery tygodnie przed terminem jej rozpoczęcia. Zgłoszenie **należy dokonać** na formularzu FAVE-03 dostępnym na stronie internetowej PCA. W przypadku nie wywiązania się weryfikatora z obowiązku zgłaszania, PCA może powiadomić organ właściwy o nie spełnieniu wymogów rozporządzenia EMAS zgodnie z art. 23 ust. 8.

Zagraniczny weryfikator środowiskowy EMAS jest zobowiązany, zgodnie z art. 24 ust. 1 rozporządzenia EMAS do zgłoszenia do PCA każdej weryfikacji przeprowadzanej na terenie Polski z wyprzedzeniem co najmniej czterech tygodni przed planowanym terminem jej przeprowadzenia. Zgłoszenia należy dokonać na formularzu FAVE-04 dostępnym na stronie internetowej PCA. Do wypełnionego formularza należy załączyć wymienione w nim dokumenty. W przypadku niedostarczenia zgłoszenia wraz z wymaganymi dokumentami na co najmniej 4 tygodnie przed weryfikacją albo dostarczenia dokumentów niekompletnych (PCA dopuszcza uzupełnienie dokumentów nie później niż 2 tygodnie), PCA może przekazać informacje o nie spełnieniu wymogów rozporządzenia EMAS zgodnie z art. 24 ust. 6. W takim przypadku zastosowanie ma decyzja Komisji (UE) 2016/1621 z dnia 7 września 2016 r.

Za datę zgłoszenia przyjmuje się datę wpływu do PCA zgłoszenia (wypełnionego odpowiednio FAVE-03 lub FAVE-04).

W przypadku stwierdzenia niezgodności wskazujących na poważne naruszenie wymagań akredytacyjnych przez weryfikatora środowiskowego EMAS akredytowanego przez PCA, poza wymaganiami zawartymi w DA-01, PCA uwzględniając art.23 ust.8 oraz art. 28 ust. 9, przekazuje raport z nadzoru właściwemu organowi, do którego dana organizacja zamierza złożyć wniosek o rejestrację lub który dokonał rejestracji. W przypadku dalszego sporu raport zostaje przekazany forum jednostek akredytujących i licencjonujących.

W przypadku stwierdzenia niezgodności w wyniku oceny działań zagranicznego weryfikatora środowiskowego EMAS, PCA przekazuje pisemny raport z nadzoru weryfikatorowi, jednostce która go akredytowała lub licencjonowała oraz organowi właściwemu dla rejestracji danej organizacji, zgodnie z zasadami określonymi w art. 24 ust. 6 oraz art. 28 ust. 9 rozporządzenia EMAS.

PCA realizuje wymagania art. 28 ust. 8 poprzez prowadzony i aktualizowany na stronie internetowej www.pca.goc.pl wykaz weryfikatorów środowiskowych EMAS, do którego jest zamieszczony link na stronie www.ec.europa.eu/environment/emas.

7 Postanowienia końcowe

Niniejsze wydanie dokumentu DAVE-01 zastępuje wydanie 1 z 1.10.2012 r. Dokument został wprowadzony Komunikatem nr XX z dnia xx.xx.2017 i obowiązuje (po 2 miesiącach od jego opublikowania). Istotne zmiany w odniesieniu do wydania poprzedniego zostały oznaczone kolorem czerwonym.

8 Dokumenty związane

Dokumentami związanymi z niniejszym dokumentem są dokumenty wymienione w punkcie 2 oraz:

DA-01 Opis systemu akredytacji

DA-04 Cennik

DA-07 Polityka dotycząca akredytacji transgranicznej

Polskie Normy dostępne są w Polskim Komitecie Normalizacyjnym (www.pkn.pl).

Dokumenty IAF w wersji oryginalnej dostępne są na stronie internetowej www.iaf.nu. Dokumenty PCA oraz tłumaczenia dokumentów IAF dostępne są na stronie internetowej PCA www.pca.gov.pl. Dostęp do dokumentów PCA oraz IAF jest bezpłatny.

Dokumenty prawne są dostępne na stronie Unii Europejskiej poświęconej EMAS www.ec.europa.eu/environment/emas/index_en.htm.

9 Załączniki

Załącznik nr 1 Podział działalności gospodarczej na klastry

FAVE-01 Załącznik do wniosku o akredytację weryfikatora środowiskowego EMAS

- FAVE-02 Przegląd dokumentacji weryfikatora środowiskowego EMAS
- FAVE-03 Zgłoszenie weryfikacji EMAS przez weryfikatora akredytowanego przez PCA
- FAVE-04 Zgłoszenie weryfikacji EMAS przez weryfikatora zagranicznego.
- FAVE-06 Wykazanie spełnienia wymagań dla personelu prowadzącego weryfikacje i walidacje zawartych w DAVE-01

Załącznik nr 1

Podział działalności gospodarczej na klastry

Klaster	Kod IAF	Kod NACE/PKD ¹	Nazwa branży
A	1	01, 02, 03	Rolnictwo, rybołówstwo
	3	10, 11, 12	Produkty żywnościowe, napoje, wyroby tytoniowe
	30	55, 56	Hotele i restauracje
B	4	13, 14	Tekstylia i wyroby tekstylne
	5	15	Skóry i wyroby skórzane
	6	16	Drewno i jego przetwory
	7	17	Miazga, papier i wyroby papiernicze
	10	19	Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
	11	24.46, 20.13 (tylko w zakresie materiałów radioaktywnych)	Paliwa jądrowe
	12	20 (z wyłączeniem materiałów radioaktywnych)	Chemikalia, produkty chemiczne, włókna sztuczne
	13	21	Farmaceutyki
	14	22	Wyroby z gumy i plastiku
	15	23 bez 23.5 i 23.6	Niemetaliczne produkty nieorganiczne
	16	23.5, 23.6	Beton, cement, wapno, gips itp.
	17	24 bez 24.46, 25 bez 25.4, 33.11	Metale i wyroby metalowe
	19	26, 27, 33.13, 33.14, 95.1	Urządzenia elektryczne i optyczne
	23	31, 32, 33.19	Produkcja niesklasyfikowana gdzie indziej
C	2	05, 06, 07, 08, 09	Górnictwo i kopalnictwo
	18	25.4, 28, 30.4, 33.12, 33.2	Maszyny i osprzęt do nich
	20	30.1, 33.15	Przemysł stoczniowy
	21	30.3, 33.16	Lotnictwo
	22	29, 30.2, 30.9, 33.17	Inne urządzenia transportowe
	28	41, 42, 43	Budownictwo
	34	71, 72, 74 bez 74.3	Usługi inżynierskie
D	8	58.1, 59.2	Firmy wydawnicze
	9	18	Drukarnie
	24	38.3	Recykling
	25	35.1	Dostawy energii elektrycznej
	26	35.2	Dostawy gazu
	27	35.3, 36	Dostawy wody
	29	45, 46, 47, 95.2	Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli, wyrobów do użytku osobistego i domowego
	31	49, 50, 51, 52, 53, 61	Transport, przechowalnictwo, łączność
	32	64, 65, 66, 68, 77	Pośrednictwo finansowe; nieruchomości; wynajem
	33	58.2, 62, 63.1	Technika informatyczna
	35	69, 70, 73, 74.3, 78, 80, 81, 82	Inne usługi
	36	84	Administracja publiczna
	37	85	Szkolnictwo
	38	75, 86, 87, 88	Zdrowie i opieka społeczna
	39	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96	Inne służby socjalne

¹ Klasyfikacja Działalności Gospodarczej NACE rev. 2 wg Rozporządzenia PE i Rady Nr 1893/2006 (OJ L 393/1 z 30.12.2006); Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2007, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885) Klasyfikacja Działalności Gospodarczej NACE rev. 2 wg Rozporządzenia PE i Rady Nr 1893/2006 (OJ L 393/1 z 30.12.2006); Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) 2007, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz.1885).